

Postanowienie z dnia 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05

Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest istnienie szkody w chwili wnoszenia skargi, a nie możliwość wystąpienia szkody w przyszłości.

Sędzia SN Helena Ciepła (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Marek Sychowicz

Sędzia SN Krzysztof Pietrzykowski

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 stycznia 2006 r. skargi Miasta i Gminy O. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 25 lutego 2005 r. wydanego w sprawie ze skargi Józefa D. – prowadzącego Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy "D." w E. przeciwko Miastu i Gminie O. o udzielenie zamówienia publicznego odrzucił skargę.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 25 lutego 2005 r. zmienił wyrok zespołu arbitrów z dnia 19 listopada 2004 r. i unieważnił odrzucenie przez Miasto i Gminę O. oferty złożonej przez Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy "D.", Józef D. oraz nakazał zamawiającemu powtórzenie oceny ofert.

Miasto i Gmina O. zaskarżyło ten wyrok skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem, zarzucając nierozpoznanie istoty sprawy, niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, naruszenie przepisów prawa materialnego art.11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz.1503), art. 8 ust. 1 i 2, art. 86 ust. 4, art. 96 ust. 1 pkt 4 oraz art. 182 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz.177 ze zm.), a

także naruszenie art. 217 oraz 233 k.p.c., i wniosło o stwierdzenie, że wyrok ten jest w całości niezgodny z obowiązującym prawem oraz uznanie że strony wiąże powołany wyżej wyrok zespołu arbitrów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Według art. 424⁵ §1 pkt 4 k.p.c., jednym z konstrukcyjnych elementów skargi jest uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy.

Przytoczona regulacja wywołuje wątpliwość co do znaczenia pojęcia „uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody”, a w konsekwencji co do tego, kiedy można przyjąć spełnienie przez skarżącego tego wymagania.

Institucja uprawdopodobnienia występuje w wielu przepisach, np. art. 50, 169 § 2, art. 243, 730¹ k.p.c., jednakże w żadnym z nich nie została określona ani co do istoty, ani charakteru. Jedynie art. 243 k.p.c. stanowi, że zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym nie jest konieczne, ilekroć ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu. Skoro więc ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „uprawdopodobnienie”, przyjęć należy, że miał na względzie potoczne rozumienie tego określenia. W języku potocznym zwrot ten łączy się z pojęciem „prawdopodobieństwo”, które rozumiane jest wielorako. W doktrynie prawniczej przyjmuje się, że uprawdopodobnienie jest niższym stopniem pewności. W hierarchii stopniowania prowadzącej do pewności wyróżnia się kilka poziomów: możliwość, przypuszczenie, prawdopodobieństwo, wysokie prawdopodobieństwo i pewność.

Z prawdopodobieństwem mamy do czynienia wówczas, gdy istnieją podstawy do przyjęcia pewnego stanowiska, mimo nieusuniętych wątpliwości, z wysokim prawdopodobieństwem – gdy wszystkie istotne wątpliwości zostały usunięte, a z pewnością – gdy zostały usunięte wszystkie możliwe wątpliwości.

Wypowiadając się w tym przedmiocie Sąd Najwyższy w orzeczeniach z dnia 19 czerwca 1951 r., C 398/51 (OSN 1951, nr 3, poz. 89), z dnia 9 września 1961 r., 4 CZ 54/61 (OSPİKA 1962, nr 11, poz. 289) i z dnia 13 lipca 1966 r., II CZ 74/66

(OSPİKA 1967, nr 3, poz. 68) stwierdził, że sąd może uznać jakieś twierdzenie za uprawdopodobnione tylko wtedy, gdy nabierze przekonania, iż prawdopodobnie tak właśnie było lub jest. Strony w celu uprawdopodobnienia mogą się posługiwać zarówno środkami właściwymi dla zwykłego postępowania dowodowego, np. dokumentami, zeznaniami świadków lub opiniami biegłych, jak i środkami nieuznawanymi przez ustawę za dowody, np. pisemne oświadczenia osób trzecich. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05 (OSNC 2006, nr 1, poz. 16), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że uprawdopodobnienie szkody oznacza złożenie przez skarżącego oświadczenia, iż szkoda wystąpiła – ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru. Nastąpi to wtedy, gdy twierdzenie zostanie uzasadnione na tyle, że będzie można uznać je za prawdziwe. W tym celu skarżący może powoływać i przedstawiać wszelkie dowody. W każdym razie w chwili wniesienia skargi szkoda musi już istnieć, a więc nie wystarcza zagrożenie jej wystąpienia.

Pogląd ten zasługuje na aprobatę, gdyż rozwiązanie normatywne zawarte w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., polegające na odformalizowaniu wykazania wyrządzenia szkody przez przyjęcie za wystarczające jej uprawdopodobnienie, dotyczy wywołania określonego skutku procesowego w postaci spełnienia kreatywnej przesłanki skargi. Przyjęcie, że dla spełnienia tej przesłanki konieczne jest istnienie szkody, a nie wystarcza samo jej zagrożenie, chociażby było realne, wynika z powiązania tego przepisu z art. 424¹ § 1 k.p.c. i art. 417¹ § 2 k.c., w których ustawodawca powtórzył zawarty w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. zwrot, „została wyrządzona szkoda”, stwierdzając, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje tylko wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem została stronie wyrządzona szkoda. Dopuszczalność omawianej skargi przy samej możliwości powstania szkody nie może w ogóle wchodzić w rachubę. Przy takim założeniu woli ustawodawcy brzmienie wymienionych przepisów musiałyby być odmienne.

Przenosząc te rozważania na grunt rozpoznawanej skargi i konfrontując je z jej treścią, należy stwierdzić, że nie spełnia ona wymagania „uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody”. Nie czyni zadość temu obowiązkowi przytoczone w uzasadnieniu skargi twierdzenie, że „możemy mówić o wyrządzonej szkodzie dla zamawiającego, gdyż na podstawie wyroku zespołu arbitrów zawarto umowę o wykonanie robót budowlanych z wybranym wykonawcą”. Twierdzenie to nie zostało

uwiarygodnione w żaden sposób w chwili wniesienia skargi. Może ono co najwyżej wskazywać na możliwość powstania szkody przyszłej, w zależności od wyniku nakazanej powołanym wyrokiem ponownej oceny ofert. Takie zagrożenie powstania szkody przyszłej nie spełnia wykazania w rozumieniu art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanki uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody wydaniem zaskarżonego wyroku.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w sentencji (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).